

HISTORIA CERAMIKI

wykład 4

Chiny kolebką porcelany

Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki

Porcelana od wieków posiadała w Chinach wyjątkowe znaczenie pośród wszystkich artystycznych wyrobów. Produkowana na potrzeby dworu cesarskiego, do użytku codziennego, celów ceremonialnych i kultowych od zawsze stanowiła wyznacznik pozycji społecznej i zamożności.

Główne cechy chińskiej sztuki zdobniczej:

- umiłowanie pięknego tworzywa i barwy,
- poczucie rytmu,
- zamiłowanie do doskonałego wykonania,
- kult życia i daleko posunięta stylizacja,
- nadawanie naturze ważności przewyższającej znaczenie człowieka,

Symbolika w zdobnictwie chińskim:

- początkowo symbole kosmologiczne (niebo, ziemia, słońce, punkty kardynalne i konstelacje)

- później symbole wzięte z natury zawsze przynoszące pomyślność,

Smok – symbol deszczu,

Feniks – symbol siły,

piękności i całkowitej szczęśliwości,

Symbolika w zdobnictwie chińskim

- inspiracja roślinnością,

Chryzantema – jesień,

Dzika śliwka – zima,

Piwonia – wiosna,

Lotos – lato,

CHINY - NEOLIT

W okresie **neolitu**:

- Ceramika czerwona – kultura Yangshao,
- Ceramika czarna – kultura Longshan
(stosowanie **koła** garncarskiego),
- Ceramika szara – kultura Xiaotun,

Dynastia Szang (1751-1111 p.n.e.)

Właściwa ceramika **chińska** – wyroby szare oraz **białe** z delikatnej glinki,

CHINY - NEOLIT

CHINY – dynastia Szang
(1751-1111 p.n.e.)

CHINY – dynastia Czou (IX-V wiek p.n.e.)

Protoporcelana – **biała** kamionka z **pewną ilością** zanieczyszczonego kaolinu, wypalona w wysokich temperaturach, pokryta **polewą zawierającą skaleń**, figurki z szarej gliny malowane **czzerwienią** lub **czernią**,

CHINY – okres „Walczących Królestw”

- królestwo Qin,
- Qui Shi Huangdi (259-210 p.n.e.)
– pierwszy cesarz,
- Wielki Mur,

CHINY – Dynastia Han 400 lat panowania

- zachodnia Han ~250 p.n.e. do 8 n.e.
- wschodnia Han ~25 – 220 n.e.

PROTOPORCELANA - twardość i dźwięk,

Ponadto wyroby malowane, wyroby szkliwione szkliwem **ołowiowym**, barwione **zielenią** tlenku miedzi,

Figurki. Statuetki produkowane seryjnie, odciskane w formach, **następnie** lekko modelowane, by **zróżnicować** gesty i pozy. Tak przygotowane **rzeźby** wypalano i malowano.

CHINY – Dynastia Han 400 lat panowania

malowane wyroby
z gliny

CHINY – biała porcelana

A white porcelain bowl with a perforated surface, likely a traditional Chinese tea bowl. The bowl is shown from a slightly elevated angle, highlighting its shape and the intricate pattern of small holes on its surface.

Od około **608 r. n.e.**
pierwsze białe porcelany

CHINY – biała porcelana

Jak głosi legenda, chińską porcelanę stworzyły
cztery żywioły:

Ziemia – dała ze swego łona odpowiednie surowce,

Woda – bez której nie powstałby materiał na
cienkie naczynia,

Ogień – który je wypala swym płomieniem i

Powietrze – które ten ogień podtrzymuje.

Można dodać, że piątym żywiołem jest **myśl
ludzka**, za sprawą której powstało tak wspaniałe
tworzywo-porcelana.

CHINY – Dynastia Tang 618 – 906 n.e.

- dekoracja „trzy kolory” – żółta, zielona, niebieska, **najczęściej** na bladokremowym tle,
- **początek** zdobienia kobaltem,

CHINY – okres Pięciu Dynastii

907 – 960 n.e.

Szkliwa seladonowe:

Szkliwa o barwie bladej, wodno – szaro -zielonej albo niebiesko-zielonej (kolor **latorośli, młodej cebuli, mokrego mchu, łupinek młodych ogórków**)

Nakładane wieloma warstwami (7-9), dlatego bardzo **gładkie**, przezroczyste o **pięknym połysku**. **Często** w **warstwę** szkliwa wtopione ornamenty.

Barwnik to tlenek **żelazowy** (FeO), **który** wypalony w **środowisku redukującym** daje charakterystyczne zielone tony z odcieniem niebieskawym i szarym. Szkliwa te **zawierały** dodatek Mn_2O_3 .

CHINY – okres Pięciu Dynastii 907 – 960 n.e.

Zdobienie reliefowe

- drapanie i technika „estampażu”,
- technika „relief na pół noża”,
- technika „relief wypukły”,
- technika „druk pieczęciowy”,
- technika „zdobienie ażurowe” tzw. litofania,

CHINY – Dynastia Song

- **Północna** Song 960 – 1127 n.e.
- **Południowa** Song 1127 – 1279 n.e.
 - ceramika monochromatyczna,
 - szkliwa o barwie **kości słoniowej**,
 - szkliwa zielone – seladony,
 - szkliwa **spękane** - **cracklè**,

CHINY – Dynastia Song

szkliwa cracklė (spėkane)

CHINY – Dynastia Song

- **Północna Song 960 – 1127 n.e.**

Dominują wyroby z **białej**, lekko **prześwitującej** porcelany, modelowane z drobnoziarnistej masy.

CHINY – Dynastia Song

- Południowa Song 1127 – 1279 n.e.

Prześwitująca porcelana pokrywana błyszczącym szkliwem, barwy złamanego błękitu.

CHINY – Dynastia Song

Piece ceramiczne,

na **północy** - umieszczano je na poziomie ziemi,

na **południu** - na stokach **wzgórz**, składały się więc z połączonych komór.

CHINY – Dynastia Yuan (1279 – 1368 n.e.)

Przełom w technologii produkcji porcelany – zastosowanie kilkuskładnikowej masy, która zawierała kaolin i dodatek skalenia.

Wyższa temperatura wypalania, ograniczenie deformacji naczyń, większe wyroby.

Rozpowszechniło się stosowanie innych, poza seladonami, szkliv kolorowych.

CHINY – Dynastia Yuan (1279 – 1368 n.e.)

W zdobnictwie po raz pierwszy zastosowano malowanie podszkliwe tlenkiem kobaltu oraz mineralnym pigmentem czerwonym o **dużej zawartości** tlenku miedzi.

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

- wyprodukowanie **białej, przeświecalnej** porcelany,

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

- wyroby **białe**, delikatnie malowane podszkliwnie kobaltem,

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

- upodobanie do barw; dekoracje w trzech kolorach (*sancai*),

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

- upodobanie do barw; dekoracje w **pięciu** kolorach (*wucaiwyrziste kolory*) zielonym, niebieskim, fioletowym, brązowym i żółtym,

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

- dekoracje *doucai-kontrastujące kolory*;
połączone wzajemnie niezharmonizowane kolory;
początek XV w.

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

- technika ta nazywana jest również „walczącymi kolorami”. Metoda ta łączyła malarstwo podszkliwe i naszkliwe. Polegała na tym, że fragmenty wzoru malowano podszkliwnie tlenkiem kobaltu. Po wypaleniu w wysokiej temperaturze (1300-1400°C) uzupełniano dekoracjami naszkliwnymi i ponownie wypalano, tym razem w niższej temperaturze.

CHINY – Dynastia Ming (1368 – 1644 n.e.)

Szkliwa miedziowoczerwone

– początek stosowania czasy Dynastii Ming,

Sang de boeuf, szkliwa płomieniowe,
szkliwa barwy szlachetnych kamieni

Barwnik: miedź koloidalna

Nakładane warstwowo (5 warstw)

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

- perfekcyjne malarstwo podszkliwe tlenkiem kobaltu
 - barwy nasycone i intensywne – **wielki błękit** „daging”,
 - barwy szafiru i lawendy,
 - barwy rozmyte – **światło księżyca** „yuebai”,

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

- wielobarwne dekoracje naszkliwne np. barwy różowej nazywanej barwą „kwiatów brzoskwini”, „fasolowej czerwieni”, „rozgniecionej poziomki”

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

- kryjące malarstwo naszkliwne, tzw. zachodnie

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

- żółta emalia naszkliwna,

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

- „rodziny szkliv”:
- *famille rose* – kolory blade i cieniowane (emalie) na bazie chlorku złota (pigment zwany purpurą Cassiusa),
- *famille noir* – dekoracja wielobarwna na tle głębokiej czerni,
- *famille verte* – dekoracja z przewagą zieleni na białym tle,

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

- *Kangsi (1622-1722)*

„rodzina zielona” i „rodzina czarna”

- *Jung-czeng (1723-1736)*

„rodzina różowa”

- *Kien-lung (1736-1796)*

monochromatyczne naczynia często
malowane złotem,

- *Kien-ksing (1796-1821)*

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

Szkliwa „*famille rose*”

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

Szkliwa „*famille verte*”

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

Szkliwa „*famille noir*”

CHINY - Dynastia Qing (1644-1911 n.e.)

Tryumf doskonałości technicznej porcelana o grubości skorupki jajka „*coquille d'oeuf*”

CHINY - Dynastia Qing
(1644-1911 n.e.)

dekoracja „millefiori”

Wypalanie - temperatury

- „**wysoki ogień**” – wypalanie w wysokich temperaturach (1300-1400°C) porcelany twardej i kamionki. Barwniki nanoszone na- lub podszkliwnie, **wytrzymujące** wysokie temperatury tj. **błękit** kobaltowy, **zieleń** typu seladon, **czerwień** miedzi i farba w kolorze **kości słoniowej**,
- „**średni ogień**” – wypalanie w temperaturach 1200-1250°C. Opracowano **paletę** barw, **które stapiały się** ze szkliwem.
- „**mały ogień**” – wypalanie w niskiej temperaturze ~900°C. Wyroby dekorowano farbami emaliowymi **nieznoszącymi** wysokich temperatur,

Zdobnictwo szklivami

- pokrywanie wyrobu kolorowymi szklivami (np. czerwonymi na bazie tlenku miedzi, wypalany w atmosferze redukcyjnej),
- inne typy szkliv - szkliva **cieknące, kryjące**, krystaliczne, dwuwarstwowe,
- **główny rozwój** szkliv kolorowych – dynastia Qing,
- szkliva „**małego ognia**” (np. emalie) i „**wielkiego ognia**”,

Malarstwo podszkliwe

- podszkliwe malarstwo kobaltowe (dynastia Yuan),
- podszkliwe malarstwo czerwone (dynastia Yuan),

Malarstwo naszkliwne

- emalie (dynastia Yuan) – niskotopliwe **przeźroczyste**, szkliwa np. emalie **pięciu kolorów** *wucaí*,
- farby naszkliwne – **nieprzeźroczyste**, szkliwa **kryjące** tzw. „malarstwo zachodnie”,
- z **połączenia** farb naszkliwnych i emaili **powstała** metoda zdobnicza zwana „rodziną różu”,
- wypalanie w temperaturze ok. 800°C,